

A stylized illustration of a young man with vibrant red hair and blue eyes. He is wearing a tan, button-up jacket with a brown hood and a chest pocket, over a brown shirt and light-colored pants. The background is a light blue sky with white clouds and green diagonal lines. The title 'IR VIENAĶART, RIČI' is written in large, bold, dark blue letters on the left side of the cover.

IR VIENAĶART, RIČI

Daina
Opolskaitė

KONKURSO
NOMINANTĖ

Alma littera

I BELEKO BYLA

Aš esu Balys Belekas, man penkiolika metų. Norėčiau gimti iš naujo.

.....

Norint nuodugniai ištirti bylą, visus faktus reikia matyti užrašytus, sako mano tėvas.

Todėl vieną dieną, tai nutiko gal prieš porą metų, paėmiau lapelį popieriaus ir viršuje kone dailiraščiu išvedžiojau: KODĖL AŠ NELAIMINGAS? Kad atsakyčiau sau į šį klausimą, iš tiesų lauziau galvą visai neilgai. Priežastys buvo trys ir visos aiškios kaip ant delno, todėl toliau parašiau:

Numeris vienas. PLAUKAI.

Ar galėtumėte bent pabandyti įsivaizduoti, ką reiškia gyventi su raudonais plaukais? Liepsnojančios ugnies raudonumo. Ne rusvais ar vos vos rausvais, bet tikros ugnies spalvos, tokiais, kuriuos baisu paliesti ranka, nes, atrodo, kaitri liepsna skausmingai nudegins delną?

O pabandykite įsivaizduoti save su tokiais gaurais bent vieną dieną mokykloje, kur klasėje visi šviesiaplaukiai ar tamsiaplaukiai, bet daugiau nėra nė vieno raudonplaukio.

Dar pabandykite įsivaizduoti, kaip jus vadina arba šaukia už kiekvieno kampo kyšančios pavienių nepraustaburnių galvos, menkų ir apgailėtinų padarų mokyklinėmis uniformomis. Ir pagaliau pagaliau – pabandykite bent įsivaizduoti, kokia mergaitė kada nors kur nors galėtų jums nusišypsoti ir į kvietimą atsakyti: „Gerai, susitikime prie kebabų vagonėlio, kai baigsis šešios pamokos.“

Ne, jums nepavyks. Nes nesate raudonplaukis. Jūsų plaukai rudi, rusvi, pilkšvi, kaštoniniai, šviesūs, bet ne ugniniai. Jūs ne ryžas. O aš kasdien privailau būti tokiais plaukais, gyventi su jais, nes jie yra mano, nes prieš penkiolika metų balandį jau gimiau su tokiais plaukais, tikriau – dar ne su plaukais, o su

pasišiaušusiu raudonų pūkų viršugalviu kaip koks gaidžiukas. Jau gimiau ryžas.

Numeris du. VARDAS.

Deja, likimas ir čia manęs nepagailėjo. Jei smogti – tai iš peties. Taip, kad niekada nepasikeltum. Visam gyvenimui.

– Tu nieko nesupranti, – kantriai kartoja man mama. – Turėtum didžiuotis savo vardu. Tavo vardas yra kaip prosenelio, kurį visi pažinojo ir gerbė. Tavo prosenelis... – ir ji pakelia akis į lubas ieškodama tinkamo žodžio. Ilgai neranda.

– Žinau, žinau, – sunkiai dūsauju negalėdamas apsiklausti to paties. Kas kartą ta pati istorija.

Aš puikiausiai žinau, kad mano prosenelis Balys Belekas buvo labai išsilavinęs ir šviesus žmogus. Savo gimtajame miestelyje jis vienintelis turėjo vaistinę ir prekiaavo vaistais, gydė žmones, teikė visokeriopą pagalbą, net rašė politinius straipsnius į spaudą. Žodžiu, nerami siela. Visi jį laikė kone šventuoju ir iš tolo jam lenkėsi. Jo vardu net pavadino gatvę ir mokyklą. Negana to, mano garbusis prosenelis buvo dar ir drąsus. Antrojo pasaulinio karo metais nejausdamas nė menkiausios baimės jis paslėpė ir išaugino savo namuose du žydu vai-

kus, atbėgusius tiesiai į jo kiemą nuo miško pusės. Senelis rašė dienoraštį, dabar tas jo dienoraštis guli muziejuje kaip rečiausias eksponatas. Jame, tame sąsiuvinyje, prosenelio ranka aprašyta visa žydų vaikų istorija. Ir niekas jo nesusekė, neištrėmė, eidamas devyniasdešimtuosius savo gyvenimo metus vieną pavasario dieną jis paprasčiausiai numirė savo sodelyje prie namo atsisėdęs po žydinčia obelimi. Tai buvo balandžio dvidešimt devintoji. Tą pačią dieną šiame pasaulyje atsiradau aš ir dėl to mano mama negalėjo vykti į prosenelio laidotuves, nes atsidūrė lignoninėje. Tačiau ji galėjo mane pavadinti jo vardu. Taip ir padarė.

Taigi, kai taip viskas susiklostė, aš irgi esu Balys Belekas ir turėčiau didžiulį savo vardą. Tuo šventai įsitikinę mano tėvai. Jie netgi džiaugiasi, lyg būtų padarę man paslaugą visam gyvenimui. Pažymėję koku nematomu kokybės ženklu, mikroschema, už kurią turėčiau būti jiems dėkingas. Ačiū jums, mano brangieji tėveliai. Net nežinau, kuo labiau džiaugtis: vardu ar pavarde.

Pirma, aš visai nenoriu būti Balys – su visa pagarbą savo garsiam senoliui, teatleidžia jis man aname

pasaulyje tokį akiplėšiškumą. Aš esu aš ir tenoriu būti paprastas vaikinukas paprastu ir įprastu vardu, dėl kurio netektų įtraukti pečių, o dabar... Baliukas teliukas. Arba – Balys kvailys, žioplys, gaidys... ir taip toliau. Galima tęsti be galo.

Baliukas teliukas aš buvau pradinėse klasėse visus ilgus ketverius metus nuo tos nelemtos dienos, kada tai nenuovokai mūsų mokytojai kilo mintis pažaisti su septynmečiais kvailiausia žaidimą, kokį tik galima sugalvoti: *kiekvienas surimuo-kite savo vardą su pasirinkto gyvūno vardu*. Manote, aš pats surimavau? Visa klasė iš karto ėmė skanduoti it pašėlusiai: *Baliukas teliukas, teliukas Baliukas*, ir taip be paliovos. Apie šalutinį tokio žaidimo poveikį, žinoma, nebuvo pagalvota. Negalėdamas apsikęsti to skandavimo nubėgau ir pasislėpiau tualete. Žliumbiau gal savaitę. Nuo tos dienos nebesisveikinu savo pradinių klasių mokytojos.

Trys. PAVARDĖ.

O čia tai jau tikras pasityčiojimas. Iš tikrųjų net nereikia sukti galvos, kad ką nors daugiau prigalvotum. Belekas yra *bele kas* ir niekas daugiau. Esu girdėjęs, kad pasaulyje yra ir daugiau baisių pavardžių,

kurios kankina žmones visą gyvenimą, pavyzdžiui, tokių kaip Žirnis, Gervė, Žiaurius, Pautienius, net Kandžius ir taip toliau. Bet jos visos ką nors reiškia. O būti Beleku, tai yra *bele kuo* – tai būti niekuo. Mano pavardė nieko nereiškia. Kam ji tokia iš viso reikalinga?

Sąrašas buvo baigtas. Prieš mane buvo vien nuogi faktai. Galėjau į juos žiūrėti kiek tinkamas, tiktai tas raštelis nedavė jokios naudos. Gyventi lengviau nepasidarė. Suglamžiau jį ir išmečiau. Ir ko aš tikėjusi?

Kad ir kaip ten būtų, laikui bėgant apsimušiau ir apsipratau, kad vardo ir pavardės niekaip neatsikratysi, nepasikeisi. Su tuo susitaikiau. Bet taip paprastai susitaikyti su plaukais neketinau.

Ilgai galvojau, ką daryti. O vieną dieną, prisime nu, mane apėmė tokia klaiki neviltis, nors stauk. Nors eik ir šok nuo tilto. Tada neapsikentęs pasiėmiau tėvo mašinėlę, nutaikiau progą, kai nieko nebuvo namie, ir užsirakinau vonioje. Ryžtingai atsistočiau prieš veidrodį, paspaudžiau mygtuką ir pakėliau ranką prieš savo plaukus. Mašinėlė ėmė dūgėti. Virpančiomis rankomis braukiau ją viršu-

galvį į priekį ir atgal, mašinėlė burzgė romiai kaip traktoriukas, o ugninės sruogos gulė man prie kojų. Pilna vonia prikrito. Stengiausi skusti kuo trumpiau, kiek įmanoma arčiau odos, bet visas išėjo dar blogiau. Baigęs norėjau apsiverkti. Maži aštrūs šeriukai stirksojo ant galvos tartum raudonos adatėlės, o pačiame pakaušyje sukosi du dideli išskusti verpetai. Vaizdas buvo klaikus. Garbės žodis, tą akimirką norėjau mirti. Prisipažinsiu: springau ašaromis pasislėpęs savo kambaryje, įkišęs nosį tarp vadovėlių visą vakarą, kad nepamatytų tėvai. Naktį beveik neužmigau, negalėjau net įsivaizduoti, kaip ryte reikės eiti į mokyklą ir žiūrėti žmonėms į akis.

Antrą kartą prieš save pakėliau ranką praslinkus metams. Buvau keturiolikos. Tąsyk mašinėlės neliečiau, jau žinojau: nėra prasmės. Mane iligus mėnesius buvo apsėdusi kita mintis. Negalėjau nepabandyti dar kartą. Prisimenu, kaip po pamokų linkstančiomis kojomis nuslinkau į grožio prekių parduotuvę. Mane pasitiko švytinti ryški konsultantė. Kuo galinti padėti? Pralemenau, kad niekuo, aš pats. Pilamas lipnaus karščio prie kasos sumokėjau

pinigus. Tą kartą liepsnočiau visas: ne tik plaukai, bet ir skruostai. Iš gėdos degiau kaip ugnyje.

Parbėgęs namo užsirakinau vonioje. Skubiai praplėšiau pakuotę. Rankos ir vėl virpėjo. Perskaičiau instrukciją. Mintys šokinėjo, tankiai plakė širdis. Skaičiau ir skaičiau. Pagaliau supratau. Sumaišiau skysčius: vieną flakonėlį supyliau į kitą ir gerai sukračiau. Nulaužiau snapelį. Tada užsimerkiau ir susipyčiau ant galvos visą aitriai dvokiančią masę. Išploviau po pusvalandžio, kaip ir liepė instrukcija. Jergutėliau! Raudonų plaukų nebeliko. Nebuvau raudonas, buvau... baltas! Blondinas. Pats tikriausias. Tipiškas gėjus, įtartinos orientacijos vyrukas. Negana to, mano mėlynos akys ir gausiai šlakuota oda tik dar labiau sustiprino tą išpūdį. Buvo baisu. Baisiau nei raudoni plaukai. Baisiau nei nuskusti raudoni plaukai. Šimtą kartų baisiau. Plūčiau iki vakaro: išsiploviau galvą trisdešimt šešis kartus ir trisdešimt septynis išsidžiovinau džiovintuvu. Grįžusi iš darbo mama ėmė pykti, kad neįmanoma įžengti į vonią net rankų nusiplauti. Pareikalavo atrakinti. Pamačiusi mane tik pakraipė galvą, kažkaip keistai – lyg liūdnei – šyptelėjo puse lūpų ir paklausė:

Ir vienąkart, Riči

– Kada tu atsitokėsi?

Dabar man penkiolika ir aš jau atsitokėjau. Žinau, kad trečio karto nebus. Skaudžiai įsitikinau, kad esu pasmerktas, likimo nuskriaustas ir pažymėtas visą gyvenimą turėti raudonus plaukus, garsų prosenelį ir vardą, kuris rimuojasi su gyvūno vardu.

Ir dar – būti *bele kuo*.